

Gıdada zam gerilimi arttı

Tarım fiyatlarındaki artıştan sanayici üreticiyi sorumlu tuttu. Üretici tepki gösterdi: Zamma bahane arıyorsunuz!

TGDF Başkanı Şemsi Kopuz'un hammadde fiyatlarındaki artış nedeniyle çiftçileri "spekülatörlerin efendisi" olarak nitelemesine TZOB ve birçok çiftçi kuruluşu tepki gösterdi. Çiftçi örgütleri, sanayicinin zamlara kılıf aradığını ileri sürdü. Tarlada 20-30 kuruşa satılan ürünün markette 2-3 liradan satıldığı-

na işaret eden üretici de para kazanamamaktan şikayetçi. Uzmanlara göre fiyatlardaki artışta üretimin azalması gibi gerçek nedenler olduğu kadar spekülatif nedenler de var. Ayrıca tarımsal ürünlerin 'yatırım aracı'na dönüşmesi de etkili. Karadeniz'de doktorlar, mühendisler fin-dık alarak bir kenara koyuyor!

ALİ EKBER YILDIRIM'IN YAZISI /09

► TMO, BUĞDAY PİYASASINA GİRMEDİ

Rekolte kaybı, buğday fiyatını % 20'nin üzerinde artırdı, TMO'ya iş düşmedi, ofis piyasaya girmedi. Fiyatı 1 lirayı aşan buğday, sanayici tarafından kapışıldı, TMO'ya emanet ürün bile kalmadı.

Gıda zamlarından kaçış yok

Bu yıl doğal felaketlerle tarımsal üretimin düşmesi gıda fiyatlarının artmasına neden oluyor. Tarım ürünlerine yatırım yapanlar da spekülâtif ortama yol açıyor. Gıda sanayicileri hammadde temininde zorlanıyor, tüketici daha pahalıya gıda tüketiyor.

ALİ EKBER YILDIRIM - İZMİR

Tarımsal üretimdeki düşüşe bağlı olarak gıda fiyatları artıyor. Tarımda üst üste yaşanan felaketler nedeniyle bir çok üründe üretimin azalması, başta Rusya olmak üzere ihracata olan talep nedeniyle bir çok gıda ürününün iç piyasada fiyatını artırıyor. Fiyatı en çok artan ürünler arasında kayısı, fındık, limon, yaş meyve ve sebze ürünleri.

Gıda sanayicilerinin çatı kuruluşu Gıda Dernekleri Federasyonu'nun Başkanı Şemsi Kopuz'un basın toplantısı yaparak hammadde fiyatlarındaki artış nedeniyle çiftçileri "spekülâtorlerin efendisi" olarak suçlaması tarım kesiminden büyük tepkiye neden oldu. Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve bir çok çiftçi kuruluşu Kopuz'un açıklamalarına sert tepki gösterdi. Çiftçi örgütleri, gıda sanayicilerinin yapacakları gıda zammına kılıf bulmaya çalıştıklarını ileri sürdü.

Gıda fiyatları neden artıyor?

Ülkenin gündemine giren gıda fiyatlarındaki artışın bir çok nedeni sayılabilir. Fakat bu nedenlerin başında bu yıl yaşanan bir çok doğal afetten dolayı tarım ürünleri üretimindeki düşüş. Bazı ürünlerde yüzde 90'lara varan orandaki üretim düşüşü fiyatların da artmasına neden oluyor. Uzmanlara göre önümüzdeki günlerde fiyat artışlarının artarak devam etmesi bekleniyor. DÜNYA'nın görüştüğü uzmanlara göre tarım ve gıda fiyatlarındaki artışta üretimin azalması gibi gerçek nedenler olduğu kadar spekülâtif nedenler de var. Uzmanlara göre bu yıl bir çok tarım ürününde doğal afetler nedeniyle üretim düşüşü yaşanıyor. Ancak üretim düşüşü fiyatları yüzde 100 artarak düzeyde değil. Piyasadaki bu oluşumsuzluktan yararlanan belli kesimler fiyatı yapay olarak artırıyor.

Tarım ürünleri en kolay yatırım aracı oldu

Uzmanlar, tarım ürünlerinin en kolay yatırım aracı haline geldiğini belirterek şu değerlendirmeyi yapıyor: "Faiz ve döviz gibi yatırım araçlarının getirisi çok düşük. Konut alsanız hemen paraya çeviririz zor. Bu nedenle en kolay yatırım aracı olarak tarım ürünleri tercih ediliyor. Tarım sektörü dışından bir çok kişi tarım ürünlerini yatırım aracı olarak görüyor ve parasını bu ürünlere yatırıyor. Elinde 100 bin lira parası olan gidip dolar almıyor, birkaç ton ürün alıyor. Örneğin Karadeniz Bölgesi'nde doktor, mühendis, serbest meslek sahibi, insanlar fındık alıyor. Fındık manasına "birkaç ton fındık al, kenara koy diyor." Aldığı ürünü fiyat yükseldi diye bekletiyor. Piyasada ürün azalıyor. Üretici de elindeki fındığı fiyat yükselse diye satmıyor. Fındığı ihtiyacı olan sanayici, gıda işletmesi

Yetkin: Stok iddiası doğru değil, piyasaya 13 milyon ton buğday verildi

Türkiye Ziraatçılar Derneği Genel Başkanı İbrahim Yetkin, ekmeklik buğday fiyatının 2014 hasat başlangıcından bu yana yüzde 1 düştüğünü, şu anda fiyatın 6 ay önceye göre yüzde 3,1 yıl önceye göre de yüzde 19,8 daha yüksek olduğunu söyledi. Yazılı açıklama yaparak, buğdayda yüzde 30 fiyat artışı olduğu, fiyat artışının yüzde 50'yi bulabileceği iddiasını anımsatan Yetkin, buğday fiyatlarına bağlı olarak ekmek fiyatlarında yeni bir artışa gerek olmadığını belirtti. Ekmeklik buğday fiyatlarında son dönemde iddia edildiği oranda bir fiyat artışının söz konusu olmadığını dikkati çeken Yetkin, son bir yılda ekmek fiyatlarının ise yüzde 15,7 zamlanmış olduğunu kaydetti. Buğday üreticisinin piyasaya ürün

vermediği ve stokçuluk yaptığı iddiasına değinen Yetkin, cari tarih itibarıyla buğday hasadının tamamlanmak üzere olduğunu, 18 milyon ton buğday hasadının edildiğini ve bunun 13 milyon tonunun piyasada işlem gördüğünü bildirdi. Yetkin, "Hasadın başladığı günden bugüne kadar ülkemizin ihtiyacının 4 milyon ton civarında olduğu düşünüldüğüne, piyasa ihtiyacından çok daha fazla buğday üretici tarafından piyasaya arz edilmiştir. Dolayısıyla buğday üreticisinin piyasaya ürün vermediği ve spekülâtif amaçlı stokçuluk yaptığı iddiası doğru değildir. Ayrıca üretilen tüm buğdayın kısa sürede yoğun bir şekilde piyasaya arzı piyasa dengeleri açısından her zaman istenen bir durum değildir" dedi.

Sanayicinin yaşamak adına bu zamları yapacağı iddiasını da hatırlatan Yetkin, bir yıl önce Türkiye'de ortalama kilogramı 2,80 lira olan ekmek fiyatının 20 Ağustos'ta ortalama kilogramının 3,24 lira olduğunu ifade etti. Ekmek fiyatındaki yıllık artış, oranının 15,7 olarak gerçekleştiğini vurgulayan Yetkin, buğdayın ekmek maliyeti içindeki payının ise yüzde 21 civarında olduğunu, bu nedenle, Türkiye'de buğday fiyatlarında artışın ekmek fiyatlarına yansıtıldığını bildirdi. Buğday fiyatlarına bağlı olarak ekmek fiyatlarında yeni bir artışa gerek olmadığına dikkati çeken Yetkin, Türkiye'nin buğday üretiminin tüketimini karşılayacak düzeyde olduğunu kaydetti.

ANKARA-DÜNYA

ye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu Başkanı Şemsi Kopuz'un buğdaya yüzde 30 zam geldiği ve bunun ekmeğe yansımaya başlaması toplumdaki endişe yarattı. Fakat ekmek zammının tek nedeni buğday fiyatındaki artış değil. Ekmek zammı gündeme geldiğinde her defasında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Toprak Mahsulleri Ofisi yetkilileri ekmekte buğday maliyetinin yüzde 20 civarında olduğunu açıklıyor. Şemsi Kopuz'un açıklaması üzerine Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Şemsi Bayraktar da buğday fiyatı ve ekmek zammı ile ilgili şu değerlendirmeyi yaptı:

"Buğdayda yüzde 30 fiyat artışı olduğu, fiyat artışının yüzde 50'yi bulabileceği iddiaları doğru değil. Ekmeklik buğday fiyatında, 2014 yılı hasat başlangıcından bu güne kadar yüzde 1,9 düşüş oldu. Ekmeklik buğdayda ton başına hasat başlangıcında 844 lira olan Türkiye ortalama fiyatı, 828 liraya indi. Son bir yılda buğday fiyatı yüzde 19,8, son 6 ayda yüzde 3 arttı. Buna karşın ekmek fiyatları son bir yılda yüzde 15,7 artarak kilogramda 2 lira 80 kuruştan 3 lira 24 kuruşa çıktı. Buğdayın ekmek maliyeti içindeki payı yüzde 21 dolaylıdır. Buğday fiyatlarındaki artış da ekmek fiyatlarına yansımıştır. Yeni bir artışa gerek yok."

Rusya'ya ihracat fiyatları artarak

Rusya'nın Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ile yaşadığı ekonomik yaptırımlar sorunu nedeniyle bu ülkelere yönelik ambargosu Türkiye için önemli bir fırsat olarak değerlendiriliyor. Rus Yetkililerinin Ankara'da görüşmeler başlaması bile başta yaş sebze ve meyve olmak üzere bir çok gıda ürününde fiyatların artmasına neden oldu. Daha ihracat artmadan fiyatların artması, ihracat başladığından fiyatın çok daha yükselmesine neden olacak. Bunun da enflasyonu artırıcı etkisi mutlaka olacaktır.

Fiyat artışları gelecek hasada kadar sürer mi?

Tarımda bir çok felaketin üst üste yaşandığı ve hemen her ürünün olumsuz etkilendiği bu yılki hasat sezonu büyük ölçüde tamamlanıyor. Tarım ürünleri büyük ölçüde üreticinin elinden çıktı. Bundan sonra piyasaya daha çok tüccar, aracı ve tarım ürünlerine yatırım yapan yatırımcılar belirleyecek. Geçmiş yıllardaki uygulamalara bakılırsa üreticiden ürün çıktıktan sonra genellikle fiyat artışı çok daha yüksek oluyor. Bu nedenle fiyatların artacağını tahmin etmek zor değil. Hükümet fiyat artışlarını önlemek için büyük ölçüde bundan sonra ithalat silahını kullanacak. Buğday, arpa ve mısır için Toprak Mahsulleri Ofisi'ne, kırmızı et için Et ve Süt Kurumu'na sıfır gümrükle ithalat yetkisi verilmişti. Bu yetkililer kullanılacak. Fakat fındık, kayısı, Antep fıstığı ve daha bir çok ürün için ithalat söz konusu değil. Bu nedenle bazı ürünlerde fiyat artışı gelecek sezona kadar sürecek gibi görünüyor. Elbette yeni sezonda üretim normale dönerse.

sahibi veya ihracatçı ürün almak için fiyatı artırmak zorunda kalıyor. Böylece olunca fındık fiyatı yapay olarak artıyor. Aslında Türkiye'nin fındık üretimi ortalama 600 bin ton. Ama don felaketi nedeniyle üretim 450 bin tona gerileyince fiyatın bir miktar yükselmesi normal. Fakat, fiyatın yükselmesini düşünen sektör dışından yatırım aracı olarak fındık alanlar fiyatın olması gerekenden çok daha yüksek oranda artmasına neden oluyor. Ürün değer kazanınca bu kez fiyat artacak beklentisi ile üretici de elindeki fındığı satmıyor. İhtiyacı kadar ürünü satıyor. Böylece olunca fiyat yükseliyor. Fındığı hammadde olarak kullanan gıda firmaları da ya ürün bulamıyor ya da çok yüksek fiyattan almak zorunda kalıyor. Bu kez hammadde fiyatındaki artış ürüne yansımaya tüketici olması gerekenden çok daha pahalıya tüketmek zorunda kalıyor."

Çiftçiler üretimi para kazanamaktan şikayetçi

Tarım ürünleri ve buna bağlı olarak gıda fiyatlarının artması sanıldığı gibi o ürünleri üretenlere para kazandırmıyor. Tam tersine üreticiler de para kazanamamaktan şikayetçi. Çiftçiler, mazot, gübre, ilaç ve iç-

çilik başta olmak üzere bir çok girdi fiyatının ürün fiyatından daha çok arttığını belirtiyor. "Maliyetlerimiz sürekli artıyor. Bir yandan da kuraklık, don, dolu gibi felaketler nedeniyle ürünümüzün büyük bölümünü kaybediyoruz. Zararlarımız karşılıyor. Devlet sadece Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nden kredi borçlarını bir yıl süreyle ertelerek elimizdeki ürünü bir an önce satarak zararımızı kapatmaya çalışıyoruz. Biz ürünü ucuz satmak zorunda kalıyoruz. Ürün çiftçinin elinden çıktuktan sonra fiyat yükseliyor. Bizim 20-30 kuruştan sattığımız domates büyükşehirlerde tüketiciye 2-3 liradan satılıyor. Biz para kazanamıyoruz, tüketici pahalıya tüketiyor" görüşünü dile getiriyor.

Enflasyonun sorumlusu çiftçi değil

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Şemsi Bayraktar, rakamlarla üreticinin fiyat artışından sorumlu tutulmaya çalışıldığını dikkat çekiyor. Enflasyonda çiftçinin sorumlu olmadığını gün gün ertelenen bu, buna rağmen enflasyonda çiftçiyi suçlamak için bazı kesimlerin adeta birbirleriyle yarıştığını bildiren Bayraktar, "Türkiye Gıda ve İç-

cek Sanayi Dernekleri Federasyonu Başkanı Şemsi Kopuz'un açıklamaları, talihsiz ve hedefi şaşırılmayacağı amaçlayan bir açıklama. Kınıyoruz. Doğru bilgilere dayanmıyor" dedi. Haziran ve temmuzda üretici fiyatlarının gerilediğine dikkat çeken Bayraktar şunları söyledi: "Tarımda üretici fiyatları, haziranda yüzde 0,18, temmuzda yüzde 0,73 geriledi. Tüketici de gıda ve alkolsüz içeceklerde temmuz itibarıyla son bir yılda fiyat artışı yüzde 12,56'yi bulurken, tarım ve avcılıkta yüzde 5,97, ormancılık ve bahçecilik da dahil tarımın genelinde yüzde 6,32'de kaldı. Kimse zammına gerekçe aramasın. Rakamlar ortada. Enflasyonun sorumlusunun çiftçi olmadığını açık. Çiftçimiz, ürettiği ürünü haziranda da temmuzda da daha düşük fiyata satmak zorunda kaldı. Çiftçimiz, genel enflasyonun altında fiyat artışlarıyla üretimi sürdürmekte zorlanıyor. Çiftçi ve köylü olarak milletten efendisi olmaktan vazgeçtik. Sırtımıza daha fazla yük bindirilmesine yeter. Çiftçi, bırakın stok yapmayı, borçlarını ödemek için daha tarladayken ürününü elden çıkarıyor."

Buğdayda fiyat artmadı, düştü

Toplumun en duyarlı olduğu konulardan birisi ekmek zammı. Türki-